

การเปลี่ยนแปลงทางเสียงและความหมายของคำยืม ภาษาไทยในภาษาจีนแต่จิ๋วกรุงเทพ¹

ดร.ชญญพร ปริญญาวุฒิชัย²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเสียงและทางความหมายของคำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต่จิ๋วกรุงเทพ ข้อมูลของงานวิจัยนี้รวบรวมมาจากผู้พูดทวิภาษาไทย-จีนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในคำยืมปรากฏทั้งในหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงวรรณยุกต์ นอกจากนี้คำยืมส่วนใหญ่มีความหมายแคบลงจากคำเดิมที่ยืมมาจากภาษาของผู้ให้

คำสำคัญ คำยืม ภาษาไทย ภาษาจีนแต่จิ๋ว กรุงเทพ

¹ งานวิจัยชิ้นนี้ปรับปรุงและพัฒนามาจากส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่อง คำยืมภาษาไทยในชุมชนแต่จิ๋วกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอการสนับสนุนจากทุนพัฒนาอาจารย์ใหม่และกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (RES560530083-HS) รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. ประพิน มโนมัยวิบูลย์ สำหรับคำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. บทนำ

ประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์กันมาช้านาน ชาวจีนเริ่มเดินทางเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย และบางส่วนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสมัยอยุธยา (ประพิน มโนมัย วิบูลย์, 2554:1) แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสุโขทัยและอยุธยากับจีนจะเป็นไปในรูปแบบทางการเมืองในระบบบรรณาการควบคู่กับการค้า แต่ในสมัยอยุธยาไทยก็ได้อาศัยสิทธิพิเศษทางการค้าที่ได้รับจากจีนในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ (ประภัศร เสวีกุล, 2548:27-37) ชาวจีนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยนี้ส่วนใหญ่มาจากทางตอนใต้ของจีน ซึ่งสามารถจำแนกตามกลุ่มภาษาและภูมิภาคได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มชาวจีนแต้จิ๋วจากตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกวางตุ้ง กลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนจากตอนใต้ของมณฑลฝูเจี้ยน กลุ่มชาวจีนไหหลำจากตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำ กลุ่มชาวจีนกวางตุ้งจากตอนกลางของมณฑลกวางตุ้ง และกลุ่มชาวจีนแคะจากตอนเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ในบรรดาชาวจีนกลุ่มต่างๆ ชาวจีนแต้จิ๋วมีจำนวนมากที่สุด และชาวจีนแต้จิ๋วเหล่านี้ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานคร ชลบุรี และฉะเชิงเทรา (สุภางค์ จันทวานิชและคณะ, 2539) ตามสถิติที่รวบรวมในปี ค.ศ. 1937-1938 พบว่าร้อยละ 74 ของชาวจีนที่อพยพมาอยู่ที่ประเทศไทยเป็นชาวจีนแต้จิ๋ว และใน

ปัจจุบันมีลูกหลานชาวจีนแต่จิวอย่างน้อยกว่า 4 ล้านคนในประเทศไทย (หลิน หลุนหลุน 林伦伦, 2006:25)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคคลในชุมชนทวิภาษาไทย-จีน สังเกตเห็นว่ามีคำจำนวนหนึ่งในภาษาจีนแต่จิวที่ไม่ปรากฏใช้ในภาษาจีนแต่จิวที่ประเทศจีน แต่กลับปรากฏใช้อย่างแพร่หลายในภาษาพูดของชุมชนชาวแต่จิวในประเทศไทย คำเหล่านั้นมีแนวโน้มว่าเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาไทยผ่านการสัมผัสภาษา (language contact) ตัวอย่างคำยืมภาษาไทยที่ปะปนอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้พูดทวิภาษาไทย-จีนแต่จิวที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพ เช่น คำว่า /tak⁵⁵lak⁵⁵/ (哒啦) และ /ʔuak²²/ (越) มาจากคำว่า “ตลาด” และ “วัด” ในภาษาไทยตามลำดับ การรับคำยืมจากภาษาไทยมาใช้ก็มีไม่ว่าจะรับมาใช้โดยตรง หากแต่มีการปรับเสียงให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาจีนแต่จิว นอกจากนี้ คำยืมบางคำยังมีความหมายต่างไปจากความหมายเดิมที่ใช้ในภาษาไทยด้วย

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการยืม

2.1 คำจำกัดความของการยืม

การยืมภาษา (linguistic borrowing) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่ภาษาหนึ่งยืมตัวอักษร เสียง ความหมาย หน่วยคำ คำ สำนวน ฯลฯ จากภาษาอื่นมาใช้ แม้ว่าการยืมจะไม่จำกัดแค่การยืมคำศัพท์ แต่การยืมคำศัพท์กลับเป็นที่กล่าวถึงมากที่สุดเพราะรับไปใช้ได้ง่ายและ

เกิดการยืมมากที่สุด ภาษาที่ให้ยืมเรียกว่า ‘ภาษาผู้ให้’ (donor language) ส่วนภาษาที่เป็นผู้ยืมเรียกว่า ‘ภาษาผู้รับ’ (recipient language) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 100)

แพรวไพยม บุญยะผลึก (2547: 8) ได้กล่าวถึงการยืมภาษาว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงภาษาเชิงวัฒนธรรม โดยภาษาผู้รับรับเอาลักษณะบางประการของภาษาต้นแบบมาใช้เพื่ออธิบายสิ่งใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ที่ไม่มีในภาษาของตน การยืมจึงถือเป็นอิทธิพลของภาษาหนึ่งที่มีต่ออีกภาษาและนับเป็นผลพวงที่ได้จากติดต่อสื่อสารร่วมกันทางการค้า เทคโนโลยี หรือวัฒนธรรม

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2521: 144-146) อธิบายว่า การยืมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษาไม่ว่าจะเป็นทางด้านเสียงหรือไวยากรณ์ โดยแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ การยืมคำ การยืมเสียง และการยืมไวยากรณ์ประโยค การยืมคำ (lexical borrowing) เป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นได้ง่ายที่สุด โดยคำที่ยืมจะถูกดัดแปลงเสียงให้เข้ากับภาษาผู้รับ เช่น คนไทยมักคิดว่าคำว่า ‘เดิน’ ‘บันได’ ‘จมูก’ ‘สำคัญ’ ‘ประสม’ เป็นต้น ที่ยืมมาจากภาษาเขมรเป็นคำไทยแท้ ส่วนการยืมเสียง (phonological borrowing) เป็นผลพวงจากการยืมคำ การยืมเสียงนี้จะเกิดขึ้นยากกว่าการยืมคำ และบางครั้งก็อาจเกิดเสียงใหม่ขึ้นในภาษา เช่น เสียง [ɕ-] เป็นต้น เช่นเดียวกันกับการยืม

เสียง การยืมไวยากรณ์ประโยคก็เป็นผลพวงที่มาจากการยืมคำ เช่น ในคำว่า ‘อัครมหาเสนาบดี’ และ ‘ราชธิดา’ นั้น คำว่า ‘เสนาบดี’ และ ‘ธิดา’ เกิดตามหลังคำว่า ‘อัคร’ และ ‘ราช’ ซึ่งเป็นคำขยายตำแหน่งการวางคำขยายเช่นนี้ผิดแปลกไปจากคำไทยแท้ที่คำนามต้องวางไว้หน้าคำขยาย เช่น ในคำว่า ลูกผู้หญิง บ้านสีเขียว คำว่า ‘ลูก’ และ ‘บ้าน’ เป็นคำนามที่วางไว้หน้าคำขยาย

ส่วนคำยืมนั้นหลี่ ไทเจิ้ง (李泰盛, 2004:72) อธิบายว่าในภาษาจีนกลางเรียกคำยืมว่า 借词 jiècí หรือ 外来词 wàiláicí เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดจากภาษาต่างกัณมีอิทธิพลต่อกัน ทำให้เกิดการยืมคำศัพท์เข้าไปในระบบคำของอีกภาษา ในการรับเอาคำยืมเข้าไปใช้ในภาษา ผู้เขียนมองว่าบางชนชาติมีความคิดที่เปิดกว้างเมื่อเห็นว่าคำยืมมีความแปลกใหม่ก็รับเข้ามาใช้ในภาษาของตนทันที

จากคำจำกัดความข้างต้นอาจสรุปได้ว่าการยืมภาษา คือ การที่ภาษาใดภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะบางประการของอีกภาษาหนึ่งมาใช้ในภาษาของตน การยืมสามารถเกิดขึ้นได้กับเสียง คำ และไวยากรณ์ประโยค อย่างไรก็ดี การยืมคำศัพท์เป็นการยืมซึ่งพบมากที่สุด

2.2 การเปลี่ยนแปลงของคำยืม

ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของคำยืมมีผู้ศึกษาไว้มากมาย เช่น ประยูร ทรงศิลป์ (2526) วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2550) (พระยาอนุমানราช รัตน, 2517)

ประยูร ทรงศิลป์ (2526, 43-59) กล่าวว่าสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่เกิดขึ้นมากที่สุดในกระบวนการเปลี่ยนแปลงคือ การยืม โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถแยกออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ การเปลี่ยนแปลงทางเสียง การเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางการเรียงคำดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางเสียง หมายถึง เสียงของคำในภาษาอื่นที่ยืมมาใช้เปลี่ยนแปลงไปจากเสียงเดิม ตัวอย่างเช่น

1.1 การกลมกลืนเสียง (Assimilation) คือ การที่เสียงเปลี่ยนไปเพื่อให้มีสภาพที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกับเสียงที่อยู่แวดล้อม เช่น กลมกลืนกันเรื่องฐานกรณ์ของเสียง หากลักษณะการกลมกลืนนี้เปลี่ยนไปตามเสียงที่ใกล้เคียงที่นำมาข้างหน้า จะเรียกว่า Progressive Assimilation เช่น สิบเอ็ด ออกเสียงเป็น ‘สิบเบ็ด’, หนวกหู ออกเสียงเป็น ‘หนวกหู’ หากเสียงเปลี่ยนไปเพราะอิทธิพลของเสียงที่ตามมาข้างหลัง

เรียกว่า Regressive Assimilation เช่น มนฺติลา ออกเสียงเป็น ‘มนฺติลา’, เต้าเจี้ยว ออกเสียงเป็น ‘เต้าเจี้ยว’

1.2 การผลัดเสียง (Dissimilation) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่ตรงกันข้ามกับการกลมกลืนเสียง กล่าวคือ เดิมเสียงมีลักษณะที่คล้ายกัน แต่เมื่อเปลี่ยนแปลงแล้วทำให้เสียงแตกต่างจากเสียงเดิม เช่น ภูฏว เปลี่ยนเป็น ภูฏว “ได้เป็นแล้ว”, ฐฐา เปลี่ยนเป็น ฐฐา “ได้ให้แล้ว”

1.3 การสับเสียง (Metathesis) การเปลี่ยนแปลงของเสียงบางคำเกิดขึ้นโดยเสียงในคำสับเปลี่ยนตำแหน่งกัน เช่น ตะกรุด (ไทยมาตรฐาน) กลายเป็น ตะกรุด (ไทถิ่นอีสาน) ตะไกร (ไทยมาตรฐาน) กลายเป็น ตะไกร (ไทถิ่นอีสาน) เป็นต้น

1.4 การตัดเสียง (Loss of sound) เป็นกระบวนการที่ตรงกันข้ามกับการเพิ่มเสียง เช่น รับประทาน เปลี่ยนเป็น รับทาน ทาน, ตะล้นตะล้น เปลี่ยนเป็น ล้นล้น

1.5 การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ (Tone Perturbation) คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ของคำเมื่อรวมเข้ากับคำอื่น เช่น [kiâm chàay] หมายถึง “ผักเค็ม” มาจาก [kiâm]+[chàay]

2. การเปลี่ยนแปลงทางศัพท์ คือ เกิดศัพท์ขึ้นใหม่ใช้ในภาษาซึ่งอาจสร้างขึ้นมาจากตัวเองหรือยืมมาจากภาษาอื่น นอกจากศัพท์ใหม่ที่เกิดขึ้นยังมีกระบวนการตรงกันข้ามคือ การสูญหายของศัพท์

เนื่องจากขาดความนิยมในการใช้ เช่น คำว่า ‘มตาย’ ในภาษาเขมร ที่แปลว่า ‘แม่’ นั้นมีความนิยมในการใช้ลดลง โดยเปลี่ยนมาใช้คำว่า ‘แม่’ แทน

3. การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ หมายถึง ความหมายของคำศัพท์ในภาษาอื่นที่ยืมมาใช้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. ความหมายกว้างออก หมายถึง สิ่งที่กำลังนั้นอ้างถึงเดิม

มีประเภท จำนวนหรือปริมาณน้อย แต่ต่อมากลับมีประเภท จำนวนหรือปริมาณเพิ่มมากขึ้น เช่น คำว่า ‘แพ็บ’ เดิมหมายถึง “ผงซักฟอกยี่ห้อหนึ่ง” ปัจจุบันใช้หมายถึง “ผงซักฟอกทุกชนิด”

2. ความหมายแคบเข้า หมายถึง สิ่งที่กำลังนั้นอ้างถึงเดิมมี

ประเภท จำนวน หรือปริมาณมาก แต่ต่อมากลับมีประเภท จำนวนหรือปริมาณลดลง เช่น คำว่า ‘บ้าน’ เดิมหมายถึง “เรือนหรือบ้านหลายหลังรวมกัน ซึ่งจะพบได้จากชื่อหมู่บ้าน” ปัจจุบันใช้หมายถึง “บ้านของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น”

3. ความหมายย้ายที่ หมายถึง ความหมายเปลี่ยนแปลงไปจาก

เดิมโดยไม่คงเค้าความหมายเดิมอยู่ เช่น คำว่า ‘แพ๊’ เดิมหมายถึง “ชนะ” ต่อมาเมื่อภาษาไทยยืมคำว่า ‘ชนะ’ จากภาษาเขมรใช้ความหมายของคำว่า ‘แพ๊’ จึงเปลี่ยนไป กลายเป็นความหมายว่า “แพ๊”

4. การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียงคำ หมายถึง การที่มีคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมารวมกันเพื่อสื่อความหมาย ในภาษาไทยพบการเรียงคำที่แตกต่างจากปัจจุบัน เช่น เสียวหวาด (ปัจจุบันใช้ว่า ‘หวาดเสียว’) เฉียวฉุน (ปัจจุบันใช้ว่า ‘ฉุนเฉียว’)

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2550, 28-30) สรุปลักษณะการเปลี่ยนแปลงของคำยืมว่าประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางเสียงและการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงทางเสียงประกอบด้วย

ก.การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ (Vowel change) เช่น ‘มุณี’ (บาลี+สันสกฤต) ไทยใช้ ‘มุณี’, sign (อังกฤษ) ไทยใช้ ‘เซ็น’

ข.การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ (Consonant change) เช่น ‘ขจร’ (เขมร) ไทยใช้ ‘กัจจ’, chassis (อังกฤษ) ไทยใช้ ‘คัสซี่’

ค.การตัดคำ (Chipping words) เช่น ‘อติเรก’ (บาลี+สันสกฤต) ไทยใช้ ‘ติเรก’, football (อังกฤษ) ไทยใช้ ‘บอล’

ง.การเพิ่มเสียง (Add of sound) แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ เติมเสียงหน้า (Prosthesis) เช่น ‘สตรี’ (สันสกฤต) ไทยใช้ ‘อิสตรี’ เติมเสียงกลาง (Epenthesis) เช่น ‘วัดวาอาราม’ ‘รบราชะาพิน’ และเติมเสียงท้าย (Paragoge) เช่น ‘เขาว’ (สันสกฤต) ไทยใช้ ‘เขาวเรศ’(พระยาอนูมานราชชน 2517: 194)

จ. การลากเข้าความ (Popular Etymology) พระยา
อนุমানราชชน (2517: 220) กล่าวถึงการลากเข้าความว่าเป็นการ
กลายเสียงเพราะความพอใจ ไม่สามารถแปลเอาความหมายได้ โดย
มักจะแปลงเสียงเพื่อลากเข้าความให้แปลความหมายได้ ส่วนมาก
มักจะเป็นคำนาม เช่น ‘เจ้าสัว’ มาจากภาษาจีน ‘จ้อซัว’, ‘เต้าแก’ มา
จากภาษาจีน ‘เต้าเก’, ‘กงสุล’ มาจากภาษาอังกฤษ ‘consul’

ในด้านการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย (Meaning change)
พระยาอนุमानราชชน (2517: 266) อธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงทาง
ความหมายเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเสียง สิ่งที่แตกต่างกัน
จากการเปลี่ยนแปลงทางเสียงก็คือ การเปลี่ยนแปลงทางความหมาย
เป็นการเปลี่ยนแปลงภายใน ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะดังนี้คือ

ก. ความหมายแคบเข้า คือ คำเดิมมีความหมายหลายอย่าง แต่
เมื่อนำมาใช้กลับมีความหมายเจาะจงเพียงบางอย่าง เช่น ‘ชรา’ เป็น
คำยืมจากภาษาบาลี-สันสกฤต เดิมแปลว่า “ความแก่ ความเสื่อม”
ไทยใช้กล่าวถึงเฉพาะ “แก่ทางกาย”

ข. ความหมายกว้างออก คำเดิมมีความหมายเฉพาะอย่าง แต่
เมื่อนำมาใช้กลับใช้หลายอย่าง เช่น ‘วิถถาร’ เป็นคำยืมจากภาษา
บาลี-สันสกฤต เดิมแปลว่า “กว้าง ละเอียด” ไทยใช้หมายถึง “กว้าง
ละเอียด แปลกพิสดาร”

ก. ความหมายย้ายที่ คือ คำเดิมมีความหมายอย่างหนึ่ง แต่เมื่อนำมาใช้กลับใช้ในอีกความหมายหนึ่ง เช่น ‘อาวุโส’ เป็นคำยืมจากภาษาบาลี-สันสกฤต เดิมแปลว่า “ผู้มีอายุน้อยกว่า” ปัจจุบันใช้เรียก “ผู้มีอายุมากกว่า”

ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางความหมายนั้น บลูมฟิลด์ (Bloomfield, 1979: 426-427) ได้จำแนกเอาไว้อย่างละเอียดดังนี้

1. ความหมายแคบเข้า เช่น คำว่า ‘mete’ ในภาษาอังกฤษโบราณมีความหมายว่า “อาหาร” แต่ปัจจุบันใช้ ‘meat’ ในความหมายว่า “เนื้อสัตว์”

2. ความหมายกว้างออก เช่น คำว่า ‘dogge’ ในภาษาอังกฤษยุคกลางหมายถึง “สุนัขที่ได้รับการเลี้ยงดู” แต่ปัจจุบันใช้ ‘dog’ ในความหมายว่า “สุนัข”

3. ใช้ความหมายของคำใหม่แทนคำเดิมซึ่งมีความหมายหรือมโนทัศน์ที่ใกล้เคียงกัน เช่น คำว่า [bitraz] ในภาษาเยอรมันยุคต้นหมายถึง “การกัด” แต่ปัจจุบันใช้ ‘bitter’ ในความหมายว่า “รสขม” การเปลี่ยนแปลงทางความหมายจาก “การกัด” เป็น “รสขม” มีมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กัน กล่าวคือ คำทั้งสองเกี่ยวข้องกับอวัยวะในช่องปาก โดยการกัดใช้ฟันเคี้ยวอาหารและลิ้นทำหน้าที่รับรู้รสชาติของอาหารนั้น

4. นำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาแทนที่กัน เช่น คำว่า [‘cēace] ในภาษาอังกฤษโบราณ หมายถึง “ชากรไรกร” แต่ปัจจุบันใช้ในความหมายว่า “แก้ม”

5. ความหมายใหม่สัมพันธ์กับความหมายเดิมบางส่วนหรือโดยรวม เช่น คำว่า [‘tu:naz] ในภาษาเยอรมันยุคต้น หมายถึง “ริ้ว” แต่ปัจจุบันใช้ในความหมายว่า “เมือง”

6. ความหมายใหม่ให้ความรู้สึกที่อ่อนลง เช่น คำว่า ‘extonāre’ ในภาษาฝรั่งเศสยุคต้น หมายถึง “ฟ้าผ่า” แต่เมื่อรับเข้ามาใช้ในภาษาอังกฤษกลับใช้ในความหมายว่า “ประหลาดใจ”

7. ความหมายใหม่ให้ความรู้สึกที่แรงขึ้น เช่น คำว่า [‘kwalljan] ในภาษาอังกฤษยุคต้น หมายถึง “ทรมาน” แต่เมื่อรับเข้ามาใช้ในภาษาอังกฤษโบราณกลับใช้ในความหมายว่า “ฆ่า”

8. ความหมายแย่ง เช่น คำว่า ‘cnafa’ ในภาษาอังกฤษโบราณ หมายถึง “เด็กผู้ชายคนรับใช้” แต่ปัจจุบันกลับใช้ในความหมายว่า “คนไม่ดี”

9. ความหมายดีขึ้น เช่น คำว่า ‘cniht’ ในภาษาอังกฤษโบราณ หมายถึง “เด็กผู้ชาย คนรับใช้” แต่ปัจจุบันกลับใช้ในความหมายว่า “อศวิน”

จากแนวคิดในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของคำยืมข้างต้นจะเห็นได้ว่าประยูร ทรงศิลป์ (2526) และวิลเล็คคี่ กิ่งคำ (2550) ให้

ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงทางเสียง โดยประยูร ทรงศิลป์ (2526) ให้ความสำคัญกับเสียงที่อยู่แวดล้อมว่ามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเสียงอย่างไร สิ่งที่วิไลศักดิ์ กิ่งคำ กล่าวถึงในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่ต่างจากประยูร ทรงศิลป์ ก็คือ การจำแนกประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงออกเป็น การเปลี่ยนแปลงทางเสียงพยัญชนะ สระ และการลากเข้าความ ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางความหมายนั้น ประยูร ทรงศิลป์ (2526) และวิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2550) จำแนกการเปลี่ยนแปลงทางความหมายออกเป็น 3 ประเภทเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก และความหมายย้ายที่ ในขณะที่บลูมฟิลด์ (Bloomfield, 1979) จำแนกออกเป็น 9 ประเภท คือ ความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก ใช้ความหมายของคำใหม่แทนคำเดิมซึ่งมีความหมายหรือมโนทัศน์ที่ใกล้เคียงกัน นำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาแทนที่กัน ความหมายใหม่สัมพันธ์กับความหมายเดิมบางส่วนหรือโดยรวม ความหมายใหม่ให้ความรู้สึกที่อ่อนลง ความหมายใหม่ให้ความรู้สึกที่แรงขึ้น ความหมายแย้ง และ ความหมายดีขึ้น

3. การเปลี่ยนแปลงทางเสียงของคำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต้จิ๋ว

การยืมนับเป็นสาเหตุใหญ่ประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษา คำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต้จิ๋วกรุงเทพมหานครมี

การเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ใน ภาษาจีนแต้จิ๋ว³ ดังนี้

3.1 การเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 19 หน่วยเสียง ในจำนวนนี้มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 8 หน่วยเสียงที่แตกต่างจากภาษาจีนแต้จิ๋ว กล่าวคือ ภาษาไทยมีหน่วยเสียง [d], [tɕ], [tɕh], [f], [r] ในขณะที่หน่วยเสียงดังกล่าวไม่มีในภาษาแต้จิ๋ว ในทางตรงกันข้าม ภาษาแต้จิ๋วมีหน่วยเสียง [ts], [tsh], [g] แต่ในภาษาไทยไม่มี ดังนั้นในการออกเสียงคำยืมภาษาไทย ผู้พูดภาษาจีนแต้จิ๋วจึงนำเอาหน่วยเสียงในภาษาจีนแต้จิ๋วมาใช้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 พยัญชนะต้น

3.1.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด [d] หน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ [r] หรือหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก [ŋ] เปลี่ยนเป็นพยัญชนะข้างลิ้น [l] ซึ่งมีฐานกรณ์การเกิดเสียงที่ปุ่มเหงือกเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น

³ ระบบเสียงภาษาไทยที่นำเสนอในที่นี้ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากกาญจนา นาคสกุล (2541) และปราณี ภายอรุณสุทธิ์ (2526) สำหรับระบบเสียงภาษาจีนแต้จิ๋ว นั้น ผู้วิจัยอ้างอิงจากงานวิจัยของปราณี ภายอรุณสุทธิ์ (2526) อย่างไรก็ตาม ระบบเสียงภาษาจีนแต้จิ๋วมีความแตกต่างกันไปตามถิ่นต่างๆในการศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกเอาระบบเสียงของภาษาถิ่นเฉยเอี้ยงเพียงระบบเดียว เพราะการออกเสียงที่เฉยเอี้ยงสะดวกและง่ายต่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ไฮโครเจน /haj³³-d³³-je:n⁴¹/ >⁴ /haj³³-l³³-je:n⁵¹/

โซดา /so:³³-d³³/ > /so:³³-l³³/, /su³³-l³³/

ดอกทอง /d²²-thw:ŋ³³/ > /l²²-thoŋ⁵¹/

กลอรีน/khl³³-r³³:n³³/ > /kh³³-l³³:n³³/, /kh³³-l³³:ŋ³³/

ไร่ /r⁴¹aj/ > /l²²aj/

นักเลง /n⁵⁵ak³³-le:ŋ³³/ > /l⁵⁵ak³³-le:ŋ³³/

3.1.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะข้างลิ้น [w] เปลี่ยนเป็น
พยัญชนะระเบิด [ʔ] ซึ่งมีฐานกรณ์การเกิดเสียงที่เส้นเสียง
ตัวอย่างเช่น

วัด /w⁴⁵³at/ > /ʔ²²uak²²/

3.1.1.3 หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ [kr-] เปลี่ยนเป็น
พยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม [k] ซึ่งมีฐานกรณ์การเกิดเสียงที่
เพดานอ่อน ตัวอย่างเช่น

กระถิน /k³³raʔ²⁴-thin²⁴/ > /k²aʔ²-thin²⁴/

ไส้กรอก /saj⁴¹-k²²ro:k²²/ > /saj⁵¹-k¹¹o:k¹¹/

กระเป๋าก ²² /k²²raʔ²²-paw²⁴/ > /k⁵⁵ap⁵⁵-paw²⁴/

กระท้อน /k²²raʔ²²-thw:n⁵⁵/ > /k³³a³³-thw:n⁵⁵/,

⁴ เครื่องหมาย > ในงานวิจัยนี้ใช้แทนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากเสียงอ่านในภาษาไทย เป็นเสียงอ่านของคำยืมภาษาไทยที่พูดโดยผู้พูดภาษาไทย-จีนแต้จิ๋ว

/ka³³ -thɔŋ⁵⁵/

3.1.1.4 หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ [pl-] เปลี่ยนเป็น
พยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม [p] ซึ่งมีฐานกรณ์การเกิดเสียงที่ริม
ฝีปาก ตัวอย่างเช่น

น้ำปลา /nam⁵⁵ -pla:³³/ > /nam⁵⁵ -pa:³³/ปลาร้า /pla:³³ -ra:⁴⁵³/ > /pa:³³ -la:⁵⁵/ปลาทุ /pla:³³ -thu:³³/ > /pa:³³ -thuʔ⁵⁵/น้ำปลาหวาน /na:m⁴⁵³ -pla:³³ -wa:n²⁴/ > /nam⁴⁵³ -
pa³³ -wa:n²⁴/

จากการนำเสนอข้างต้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเสียง
พยัญชนะต้นภาษาไทยในภาษาจีนแต้จิ๋วสามารถสรุปผลการ
วิเคราะห์ได้ตามตารางดังนี้

หน่วยเสียงในภาษาไทย	หน่วยเสียงของคำยืม ภาษาไทยในภาษาจีนแต้จิ๋ว
[d], [r], [n]	> [l]
[w]	> [ʔ]
[pl-]	> [p]

ตาราง 1 การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นของคำยืม

3.1.2 พยัญชนะท้าย

ภาษาแต่จิ๋วมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย 7 หน่วยเสียง [-p], [-k], [-ʔ], [-w], [-j], [-m] และ [-ŋ] ในขณะที่ภาษาไทยมี 9 หน่วยเสียง กล่าวคือ มี 7 หน่วยเสียงที่เหมือนกันกับภาษาแต่จิ๋ว และต่างกัน 2 หน่วยเสียง คือ [-t] และ [-n] ดังนั้นเสียงพยัญชนะท้ายของคำยืมภาษาไทยในภาษาแต่จิ๋วที่มีพยัญชนะท้าย [-t] และ [-n] จึงมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ดังตัวอย่าง

3.1.2.1 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย [-t] เปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะท้าย [-k]⁵

ลอดช่อง /lɔːt̚²²-tɕhɔːŋ²²/ > /lɔk̚²²-tɕhɔŋ²²/

หลุด /luːt̚²²/ > /luk̚²²/

กะรัต /ka³³-raːt̚²²/ > /ka³³-rak̚²²/

เมตร /meːt̚⁵⁵/ > /mek̚⁵⁵/

ขุด /khuat̚²²/ > /kuak̚⁵⁵/

ตลาด /taːt̚²²-laːt̚²²/ > /tak̚⁵⁵-lak̚⁵⁵/

ลูกศิษย์ /luːk̚⁴¹-sit̚²²/ > /luk̚⁵⁵-sik̚²²/

มั่งคุด /maŋ³³-khuːt̚⁵⁵/ > /maŋ²²-khuk̚²²/

⁵ จากการศึกษาพบการเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียง p > k ด้วย อย่างไรก็ตามก็ตี ผู้วิจัยพบเพียง 1 คำเท่านั้น คือ คำว่า ปืบ /piːp̚⁵⁵/ > /pik̚⁵⁵/

3.1.2.2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย [-ŋ] เปลี่ยนเป็นเสียง พยัญชนะท้าย [-ŋ]⁶

ทำบุญ	/tham ³³ -bun ³³ / > /thiam ²¹ -buŋ ²¹ /
สงกรานต์	/soŋ ²⁴ -kra:n ³³ / > /soŋ ⁵⁵ -kra:ŋ ³³ /
เปอร์เซนต์	/pə: ³³ -sen ³³ / > /pɔ: ³³ -seŋ ³³ /
กระท้อน	/kraʔ ²² -thɔ:n ⁵⁵ / > /ka ³³ -thɔ:ŋ ⁵⁵ /
หมอนทอง	/mɔ:n ²⁴ -thɔ:ŋ ³³ / > /mɔ:ŋ ²⁴ -thɔ:ŋ ³³ /
โอวัลติน	/ʔo: ³³ -wan ³³ -tin ³³ / > /ʔo ³³ -leŋ ³³ -teŋ ³³ /
เสมียน	/saʔ ²² -mian ²⁴ / > /sim ³³ -hiaŋ ⁵⁵ /

จากผลการศึกษาที่พบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหน่วย
เสียงพยัญชนะท้ายในคำยืมภาษาไทยในภาษาแต้จิ๋วสามารถสรุปได้
ดังตารางต่อไปนี้

⁶ ในการออกเสียงผู้บอกภาษาที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนไทยไม่เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ
ท้าย [-ŋ] เป็น [-ŋ] เช่น คำว่า ‘สงกรานต์’ ออกเสียงว่า /soŋ²⁴-kra:n³³/, ‘เปอร์เซนต์’ ออก
เสียงว่า /pə:³³-sen³³/, ‘กระท้อน’ ออกเสียงว่า /kraʔ²²-thɔ:n⁵⁵/, ‘หมอนทอง’ ออกเสียงว่า
/mɔ:n²⁴-thɔ:ŋ³³/, ‘โอวัลติน’ ออกเสียงว่า /ʔo:³³-wan³³-tin³³/

หน่วยเสียงในภาษาไทย		หน่วยเสียงของคำยืม ภาษาไทยในภาษาจีน แต้จิ๋ว
[-t],[-p]	>	[-k]
[-n]	>	[-ŋ]

ตาราง 2 การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะท้ายในคำยืม

3.2 การเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาไทยมีทั้งสิ้น 21 หน่วยเสียง คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียงและหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ส่วนภาษาจีนแต้จิ๋วมี 19 หน่วยเสียง คือ หน่วยเสียงสระธรรมดา 6 หน่วยเสียงและหน่วยเสียงนาสิก 5 หน่วยเสียงและหน่วยเสียงสระประสม 8 หน่วยเสียง

3.2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว

3.2.1.1 หน่วยเสียงสระ [u:] เปลี่ยนเป็นเสียงสระ [u] หรือ [o]

ลูกศิษย์ /lɯk ⁴¹ -sit ²² /	>	/lɯk ⁵⁵ -sik ²² /
ลูกเงาะ /lɯk ⁴¹ -ŋɔʔ ⁵⁵ /	>	/lɯk ²² -ŋɔʔ ⁵⁵ /
ลูกจ้าง /lɯk ⁴¹ -tɕaŋ ⁴¹ /	>	/lɔk ²² -tsiaŋ ²² /

3.2.1.2 หน่วยเสียงสระ [o:] เปลี่ยนเป็นเสียงสระ [ɔ:] หรือ [a:]

โรติ /ro:³³ -ti:³³/ > /rɔ:³³ -ti:³³/

โหล /lo:²⁴/ > /lɔ:⁵⁵/

ชอกโกแลต/tɕhɔk⁵⁵ -ko:³³ -lɛ:t⁵⁵/ > /tʂhok⁵⁵ -ka:³³ -

lɛk⁵⁵ /, /tʂhok⁵⁵ -ka:³³ -lɛt⁵⁵/

3.2.1.3 หน่วยเสียงสระ [a] เปลี่ยนเป็นเสียงสระ [a:] หรือ [i]

ละคร /laʔ⁵⁵ -khɔ:n³³/ > /la:³³ -khɔ:n³³/

บังกะโล /baŋ³³ -kaʔ² -lɔ:³³/ > /baŋ³³ -ka:³³ -lɔ:³³/

เสมียน /saʔ²² -mian²⁴/ > /sim³³ -hian⁵⁵/

3.2.1.4 หน่วยเสียงสระ [i:] เปลี่ยนเป็นเสียงสระ [i]

ป๊ีบ /pi:⁵⁵/ > /pik⁵⁵/

3.2.1.5 หน่วยเสียงสระ [ɛ:] เปลี่ยนเป็นเสียงสระ [e]

แกงส้ม /kɛ:³³ -sɔm⁴¹/ > /keŋ³³ -sɔm⁵¹/

3.2.1.6 หน่วยเสียงสระ [a:] เปลี่ยนเป็นเสียงสระ [o]

สาธุ /sa:²⁴ -khu:³³/ > /sok⁵⁵ -khu:³³/

3.2.2 หน่วยเสียงสระประสม

จากการวิเคราะห์พบการเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงสระเดี่ยว [ɔ:] เปลี่ยนเป็นเสียงสระประสม [ou] และหน่วยเสียง [a] เป็นเสียงสระประสม [ia] ในคำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต่จิวกรุงเทพฯ ตัวอย่างเช่น

ออฟฟิศ /ʔɔp⁵⁵-fit⁵⁵/ > /ʔou³³-pik⁵⁵/

ทำบุญ /tham³³-bun³³/ > /thiam²¹-bun²¹/

ตามที่ได้นำเสนอผลการศึกษาไปข้างต้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงสระนั้นสามารถสรุปผลได้ดังตาราง 3

หน่วยเสียงใน ภาษาไทย		หน่วยเสียงของคำยืมภาษาไทยใน ภาษาจีนแต่จิว
[u:]	>	[u] หรือ [o]
[o:]	>	[ɔ:] หรือ [a:]
[a]	>	[a:]
[i:]	>	[i]
[ɛ:]	>	[e]
[a:]	>	[o]
[ɔ:]	>	[ou]
[a]	>	[ia]

ตาราง 3 การเปลี่ยนแปลงของเสียงสระในคำยืม

3.3 การเปลี่ยนแปลงของเสียงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง

นอกจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระดังที่ได้นำเสนอไปข้างต้นแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางเสียงอาจเป็นไปในลักษณะที่ว่ามีเสียงเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้

3.3.1 เสียงเพิ่มขึ้น

ในคำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต้จิ๋ว อาจพบการเพิ่มเสียงในคำบางคำ โดยเสียงที่เพิ่มขึ้นมามักมีฐานกรณ์เหมือนกันกับเสียงที่มีอยู่เพื่อให้กลมกลืนกับเสียงข้างเคียง ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นไปในลักษณะเปลี่ยนตามเสียงที่ตามมาข้างหลัง จากการวิเคราะห์พบการเพิ่มขึ้นของหน่วยเสียง 2 หน่วยเสียง คือ [p] และ [k] เช่น

กะปิ /kaʔ³³-piʔ³³/ > /kap⁵⁵ piʔ⁵⁵/

กระเป๋ /kraʔ²²-paw²⁴/ > /kap⁵⁵-paw²⁴/

ตลาด /taʔ²²-la:t²²/ > /tak⁵⁵-lak⁵⁵/

สาธุ /sa:²⁴-khu:³³/ > /sok⁵⁵-khu:³³/

3.3.2 เสียงลดลง

จากการเปรียบเทียบคำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต้จิ๋วและคำไทยแล้วพบว่าเกิดการสูญเสียเสียงในพยางค์แรกของคำ คือ

ขนม /khaʔ³³ nom²⁴/ > /nom²⁴/

เช่นเดียวกันกับคำว่า ขนมเค็ก /nom²⁴-kek⁵⁵/, ขนมหั่น /nom²⁴-tshan⁵⁵/, ขนมห้วย /nom²⁴-thue⁵¹/, ขนมหกรก /nom²⁴-kok⁵⁵/, ขนมหัง /nom²⁴-paŋ³³/

หมูสัเต๊ะ /mu:²⁴-saʔ²²-teʔ⁵⁵/ > /mu:²⁴-te⁵⁵/

3.4 การเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงวรรณยุกต์

3.4.1 วรรณยุกต์สามัญ (33) วรรณยุกต์โท (41) หรือวรรณยุกต์ตรี (55) เปลี่ยนเป็นเสียงวรรณยุกต์เอก (22,21)⁷

ทำบุญ /tham³³-bun³³/ > /thiam²¹-bun²¹/

ธรรมเนียม /tham³³-niam³³/ > /thiam²¹-niam⁵¹/

ต้ม /tom⁴¹/ > /tom²²/

ถั่ว /thuaj⁴¹/ > /thue²¹/

ลูกจ้าง /lu:k⁴¹-tɕa:ŋ⁴¹/ > /lok²²-tsiaŋ²²/

น้กเลง /nak⁵⁵-le:ŋ³³/ > /lak²²-leŋ³³/

3.4.2 วรรณยุกต์สามัญ (33) วรรณยุกต์เอก (22) หรือวรรณยุกต์จัตวา (24) เปลี่ยนเป็นเสียงวรรณยุกต์ตรี (55)

ภาษี /pha:j³³-si:²⁴/ > /pha:⁵⁵-si:³³/

ขวด /khuat²²/ > /kuak⁵⁵/

⁷ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำระดับแทนด้วยระดับเสียง 22 และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำตกแทนด้วยระดับเสียง 21

เสมียน /saʔ²²-mian²⁴/ > /sim³³-hian⁵⁵/

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียง
วรรณยุกต์ข้างต้น สามารถสรุปผลได้ดังตาราง 4

หน่วยเสียงในภาษาไทย หน่วยเสียงของคำยืม ภาษาไทยในภาษาจีนแต่จิ๋ว	
วรรณยุกต์สามัญ โท	> วรรณยุกต์เอก
หรือตรี	
วรรณยุกต์สามัญ	> วรรณยุกต์ตรี
เอกหรือจัตวา	

ตาราง 4 การเปลี่ยนแปลงของเสียงวรรณยุกต์ในคำยืม

4. การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำยืมภาษาไทยในภาษาจีน แต่จิ๋วกรุงเทพฯ

คำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต่จิ๋วกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เป็นคำทับศัพท์ โดยมีการยืมและปรับเสียงให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาจีนแต่จิ๋ว แต่ยังคงความหมายเดิมที่ยืมมา อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้พูดทวิภาษาไทย-จีนแต่จิ๋ว พบการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำยืมใน 2 ลักษณะ คือ ความหมายแคบเข้า และความหมายใหม่สัมพันธ์กับความหมายเดิมบางส่วนหรือโดยรวม ดังนี้

4.1 ความหมายแคบเข้า

จากการศึกษาพบว่าคำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต่จิวส่วนใหญ่มีความหมายแคบเข้า

ชุด /tɕhut⁵⁵/ > /tshuk⁵⁵/

/tɕhut⁵⁵/ “ลักษณะนามใช้กับเสื้อผ้า คณะกรรมการ
การแต่ง, สิ่งของที่จัดเข้ากันเป็นสำหรับ เช่น ชุดน้ำชา ชุดรับแขก”
(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 384-385)

/tshuk⁵⁵/ “ลักษณะนามใช้กับเสื้อผ้า”⁸

ตลาด /taɿ²²-la:t²²/ > /tak⁵⁵-lak⁵⁵/

/taɿ²²-la:t²²/ “ที่ชุมนุมเพื่อซื้อขายต่างๆ, สถานที่ซึ่ง
ปรกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภท
เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรืออาหาร อันมีสภาพเป็นของสด ประกอบ
หรือปรุงแล้ว หรือของเสียบ่าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้า
ประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงบริเวณซึ่งจัด
ไว้สำหรับให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าว
เป็นประจำหรือเป็นครั้งคราวตามวันที่กำหนด, ที่ชุมนุมเพื่อซื้อขาย
ของต่างๆซึ่งมิได้ตั้งอยู่ประจำ จัดให้มีขึ้นเฉพาะในวันหรือสถานที่ที่

⁸ การอธิบายความหมายของคำยืมทั้งหมดในบทนี้ ผู้วิจัยอิงคำจำกัดความของคำที่ให้ไว้
โดยราชบัณฑิตยสถาน (2554) เพื่อเปรียบเทียบกันว่าคำนิยามและตัวอย่างใดที่ไม่ปรากฏ
การใช้ในภาษาจีนแต่จิวกรุงเทพฯ

กำหนดเท่านั้น เช่น ตลาดนัด, ตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลาง
ในการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น ตลาดหลักทรัพย์, ตลาดที่ซื้อขายกัน
ลับๆโดยหลีกเลี่ยงข้อกำหนดที่ทางการได้วางไว้ เช่น ตลาดมืด”
(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 465)

/tak⁵⁵-lak⁵⁵/ “ที่ชุมนุมเพื่อซื้อขายต่างๆ, สถานที่ซึ่ง
ปรกติดังไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภท
เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรืออาหาร อันมีสภาพเป็นของสด ประกอบ
หรือปรุงแล้ว หรือของเสียบ่าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้า
ประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงบริเวณซึ่งจัด
ไว้สำหรับให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าว
เป็นประจำหรือเป็นครั้งคราวตามวันที่กำหนด”

ต้ม /tom⁴¹/ > /tom²²/

/tom⁴¹/ “ทำให้ของเหลว เช่น น้ำหรือสิ่งอื่นที่อยู่
ในของเหลวร้อนเดือดหรือสุก, ทำให้สะอาด เช่น ต้มผ้า, ทำให้สุก
ปลั่งด้วยวิธีใส่น้ำผสมสารเคมีบางอย่างแล้วทำให้ร้อน เช่น ต้มทอง,
ล่อลวงให้หลงเชื่อได้สำเร็จ เช่น ต้มจนสุก” (พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 455)

/tom²²/ “ทำให้ของเหลว เช่น น้ำหรือสิ่งอื่นที่อยู่
ในของเหลวร้อนเดือดหรือสุก, ทำให้สะอาดเช่น ต้มผ้า, ทำให้สุก
ปลั่งด้วยวิธีใส่น้ำผสมสารเคมีบางอย่างแล้วทำให้ร้อน เช่น ต้มทอง”

นักเลง /nak⁵⁵-leŋ³³/ > /lak²²-leŋ³³/

/nak⁵⁵-leŋ³³/ “ฝึกไฟในสิ่งนั้นๆ เช่น นักเลงการพนัน, ผู้เถาะกระราน เช่น เขาเป็นนักเลงมีลูกน้องมาก, มีใจกว้าง กล้าได้กล้าเสีย เช่น ใจนักเลง” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 613)

/lak²²-leŋ³³/ “ผู้เถาะกระราน”

รับ /rap⁵⁵/ > /lap²²/

/rap⁵⁵/ “ยื่นมือออกถือเอาสิ่งของที่ผู้อื่นส่งให้ เช่น รับของ รับเงิน, การไปพบเพื่ออำนวยความสะดวกหรือพาไปสู่ที่พัก เช่น รับเพื่อน, ตอบรับ เช่น รับผิด รับสารภาพ” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 989)

/lap²²/ “ยื่นมือออกถือเอาสิ่งของที่ผู้อื่นส่งให้ เช่น รับของ รับเงิน, ไปพบเพื่ออำนวยความสะดวกหรือพาไปสู่ที่พัก เช่น รับเพื่อน”

หลุด /lut²²/ > /luk²²/

/lut²²/ “ออกจากที่ที่ติดอยู่ เช่น พลอยหลุดออกจากหัวแหวน, พ้นออกจากความควบคุม เช่น หลุดจากที่คุมขัง” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 1316)

/luk²²/ “ออกจากที่ที่ติดอยู่ เช่น พลอยหลุดออกจากหัวแหวน”

องค์ /ʔoŋ³³/ > /ʔoŋ³³/

/ʔoŋ³³/ “ลักษณะนามใช้เรียกสิ่งที่เกิดการพินทุชา

บางอย่างในทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป 1 องค์ พระเจดีย์ 2 องค์⁹,
ลักษณะนามใช้เรียกภิกษุสามเณร เช่น ภิกษุ 1 องค์” (พจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 1364)

/ʔoŋ³³/ “ลักษณะนามใช้เรียกสิ่งที่เกิดการพินทุชา

บางอย่างในทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป 1 องค์, ลักษณะนามใช้เรียก
ภิกษุสามเณร เช่น ภิกษุ 1 องค์”

4.2 ความหมายใหม่สัมพันธ์กับความหมายเดิมบางส่วน

ห้อง /hɔ:ŋ⁴¹/ > /hɔ:ŋ²²/

/hɔ:ŋ⁴¹/ “ส่วนของเรือนหรือตึกเป็นต้น ที่มีฝาผนัง

เป็นตอนๆ” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 1320)

/hɔ:ŋ²²/ “ลักษณะนามที่ใช้เรียกที่อยู่อาศัย เช่น

ตึกแถว”

5. สรุป

คำยืมภาษาจีนแต้จิ๋วในภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งหน่วย
เสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมี
ระบบและสามารถอธิบายได้ดังนี้ ด้านหน่วยเสียงพยัญชนะใน

⁹ แม้ว่าจะใช้คำลักษณะนาม ‘องค์’ กับพระพุทธรูปหรือพระสงฆ์ แต่ผู้บอกภาษาอธิบายว่า
ไม่สามารถใช้คำลักษณะนามดังกล่าว กับ ‘พระเจดีย์’ ได้

ภาษาไทยมี 19 หน่วยเสียง มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 5 หน่วยเสียงคือ หน่วยเสียง [d], [tɕ], [tɕh], [f], [r] ที่ไม่มีในภาษาจีนแต้จิ๋ว ในการออกเสียงคำยืมภาษาไทย ผู้พูดภาษาจีนแต้จิ๋วจึงนำเอาหน่วยเสียงในภาษาจีนแต้จิ๋วมาปรับใช้ การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นที่พบจากการศึกษามีดังนี้ [d], [r], [n] > [l], [w] > [ʔ], [kr] > [k] และ [pl-] > [p] ในด้านหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายของภาษาแต้จิ๋วมีมากกว่าของภาษาไทย 2 หน่วยเสียง คือ [-t] และ [-n] ดังนั้นเสียงพยัญชนะท้ายของคำยืมภาษาไทยในภาษาแต้จิ๋วที่มีพยัญชนะท้าย [-t] และ [-n] จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงดังนี้ [-t], [-p] > [-k] และ [-n] > [-ŋ] ส่วนการเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงสระในคำยืม นั้น พบว่ามีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย เช่น [u:] > [u], [o:] > [ɔ:] และ [a] > [a:], [i], [ia] เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าเสียงของคำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต้จิ๋วมีทั้งเสียงเพิ่มขึ้นและลดลง สำหรับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมี 5 หน่วยเสียง ในขณะที่ภาษาจีนแต้จิ๋วมี 6 หน่วยเสียง รวมทั้งเมื่อสนธิเสียงแล้วก็จะทำให้ออกเสียงพยางค์แรกเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่พบคือ วรรณยุกต์สามัญ วรรณยุกต์โทหรือวรรณยุกต์ตรี > วรรณยุกต์เอก, วรรณยุกต์สามัญ วรรณยุกต์เอกหรือวรรณยุกต์จัตวา > วรรณยุกต์ตรี

นอกจากนี้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำยืมภาษาไทยในภาษาจีนแต้จิ๋วนั้นพบว่าคำยืมส่วนใหญ่เป็นคำทับศัพท์ที่ผ่านกระบวนการปรับเสียงให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาจีนแต้จิ๋วแต่ยังคงไว้ซึ่งความหมายเดิมที่ยืมมา อย่างไรก็ตาม มีคำส่วนหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายใน 2 ลักษณะคือ ความหมายแถบเข้าและความหมายใหม่สัมพันธ์กับความหมายเดิมบางส่วน

บรรณานุกรม

กาญจนา นาคสกุล. (2541). *ระบบเสียงภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประพิน มโนมัยวิบูลย์. (2554). *ชุมชนจีนในประเทศไทย*:

หลากหลายสำเนียงจีน. วารสารราชบัณฑิตยสถาน. 36(4): 539-552.

ประภัศร เสวิกุล. (2548). *จากฮวงโหสู่เจ้าพระยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ประยูร ทรงศิลป์. (2526). *การเปลี่ยนแปลงของภาษา: คำยืมในภาษาไทย*. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.

ปราณี กายอรุณสุทธิ. (2526). คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยปัจจุบัน.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แพรวาโพยม บุญยะผลึก. (2547). คำยืมภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทย

ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะ

อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. (2521). ภาษาและภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2550). ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุภางค์ จันทวานิชและคณะ. (2539). รายงานการวิจัยเรื่อง ชาวจีน

แต่จวบในประเทไทยและในภูมิภาคเดิมนั้น: สมัยที่หนึ่ง

ทำเรือจากหลิน (2310-2393). กรุงเทพฯ: ศูนย์จีนศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

(2553). บรรทัดฐานภาษาไทย เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

สทศ.

อนุมานราชชน, พระยา. (2517). นิรุกติศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศูนย์
การทหารราบ.

Bloomfield L. (1979). **Language**. Great Britain: George Allen
& Unwin.

李泰盛. 2004. 泰语中潮州话借词及其词义嬗变说略. 汕头大学学
报(人文社会科学版), 20(3), 72-76.

林伦伦. 2006. 潮汕方言和泰语的双向借词及其演变发展. 民族语
文, 2, 24-30.

ABSTRACT

Sound and Semantic Changes of Thai Loanwords in Bangkok Chaozhou

Assist. Prof. Chanyaporn Parinyavottichai, Ph.D.

The objective of this research is to analyze the sound and semantic changes of Thai loanwords in Bangkok Chaozhou. The data was collected from bilingual Thai-Chaozhou in Bangkok. The result reveals that sound change occurs in consonants, vowels, and tones. Additionally, the meanings of most Thai loans have become narrower than those of the words in the donor language.

Keywords: *Loanwords, Thai, Chaozhou, Bangkok*